

ויזרע יצחק

**פרשת "בהר בחקתי"
הפטרה: "ה' עזי ומעוזי"
כב' אייר תשס"ט**

**יוצא לאור ע"י מדרשת
"ויזרע יצחק"**

ב"ש	ח"א	ח"פ	י"ם
19:08	19:02	19:11	18:54
20:04	20:09	20:08	20:11
20:41	20:46	20:45	20:48

ע"ש יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל רבנו תם

הגיגים מפרשת השבוע

"ובמרבית לא תתן אכרך" (ויקרא כה' לו)

פירוש, אפילו אוכלך שהוא דבר שהורשית לאכול, לא תרבה בו, כי כשאדם הולך אחר גרונו ויטה גבול התאוה שבו למותרות, בזה יחשיך אור הנפש, כי כשזה קם זה נופל, כשמתרבה תאבון המורגש מתמעט תאבון הרוחני, והוא מאמר הכתוב: "צדיק אוכל לשובע נפשו (משלי יג' כה), לא להנאת ההרגש.

"ונתתי את עמיכם כברזל וארצכם כנזושה" (ויקרא כה' מו)

שואל ה"כלי יקר", מדוע בפרשת כי תבא אמר משה בסדר הפוך "שמייכם כנחשה וארצכם כברזל" (דברים כח' כג)? ומסביר שמוסכם על רוב המפרשים שהתוכחה בפרשה זו היא כנגד בית ראשון, בעוד שפרשת כי תבא היא כנגד בית שני. ועוד ידוע שהברזל קשה מן הנחשת. לכן, בבית ראשון שעיקר חטאם היה לשמים, שעבדו לכוכבים ומזלות שנאמר: "ומן אז חדלנו לקטר למלאכת השמים" (ירמיה מד' יח) לכן יהיו השמים קשים מן הארץ כמו שנאמר: "יגלו שמים עונו וארץ מתקוממה לו" (איוב כ' כז). אבל בבית שני, לא עבדו עבודה זרה והיתה עיקר רעתם בארץ על ידי שנאת חנם ומריבה שהיתה ביניהם, ותשחת הארץ כמו בדור המבול, על כן תהיה הארץ קשה להם יותר מן השמים.

"אם בוזקתי תלכו" (ויקרא כו' ג)

על השאלה, מדוע מובא עניין לימוד התורה בלשון "הליכה" מביא ה"אור החיים" הקדוש לא פחות מ-42 תירוצים, אחד מהם הוא: "להודיע מעלת עסק התורה שיש בו, מה שאין בעסק המצות, כי עסק המצות יכול להיות שיהיה אדם פועל ועושה, ויגרום החטא וימיר כבודו לבסוף, ולא תזכרנה צדקתו ביום פשעו, אבל מצות "עסק התורה" מבטיחו כי כל העוסק בתורה "צדקתו עומדת לעד", וילך עמו צדקו, על דרך אומרים: "כי עבירה מכבה מצוה ואין עבירה מכבה תורה" (סוטה כא) לבטל זכותה של תורה, ויזכה ללכת בה בלכתו לעולם העליון."

"ואולך אתכם קובמיות" (ויקרא כו' י)

רבינו בחיי מעיר את תשומת לבנו שהברכות, בפרשתנו, מתחילות באות אל"ף, "אם בחקותי", ומסיימות באות תי"ו "קובמיות", להורות שהברכות יגיעו לישראל בזמן שיקיימו כל התורה כולה מאל"ף ועד תי"ו. ומאידך, פרשת האלות הסמוכה לה מתחילה באות וא"ו, "ואם לא תשמעו לי", ומסיימת באות ה"א, "בהר סיני ביד משה", והוא חצי השם, ועל שם שכתוב: "עמו אנכי בצרה" (תהלים צא) כלומר, למרות שמגיע לישראל הקללות הקב"ה לא יתשם. וזה שמספר פסוקי האלות רב ממספר פסוקי הברכות, וכן באלות של משנה תורה, הוא רק כדי לאיים על הבריות ולהפחידם על העבירות ברבוי הקללות, אך באמת מדה טובה גדולה ממדת פורענות.

"ואכלתם בשר בניכם" (ויקרא כו' כט)

רבי יהודה צבי מסטרטין זצ"ל, היה דורש את כל הקללות שבפרשת התוכחה ולהופכן לברכות. את הכתוב "ואכלתם בשר בניכם" היה מסביר שהכתוב מבשר שיוכו לכך שכל בניהם ילכו בדרכיהם, בדרך התורה והמצוה. ומכיון שכן, יוכלו ההורים לסעוד ולאכול אצל בניהם בשר: "ואכלתם בשר בניכם", ללא כל חשש ופקפוק.

"אל תיקזו מאתו זשך ותרבית ויראת מא-לקיך, וזוי אוזיך עמך" (ויקרא כז' לו)

מדוע סמך הכתוב "וחי אחיך עמך", לענין נשך וריבית? שכן בהלואה בריבית, המלוה חפץ שהימים יחלפו להם מהר, שהרי בכל יום ויום הריבית בגין חובו, תופחת ועולה. ואילו הל"ה חפץ שהימים יחלפו להם באיטיות ובמתינות, בכדי שלא יתפחו חובותיו, ויצטרך לשלם יותר. וזהו איפוא מה שהזהירה התורה: "אל תקח מאתו נשך ותרבית", ואז "וחי אחיך עמך" - חייכם יהיו שווים, לא יהיו לזה ימים ארוכים ולזה ימים קצרים. (האלישיך הקדוש)

לעילוי נשמת שמעון בן חמו בר אסתר ז"ל

מעוניין לקבל את העלון ישירות לתיבת הדוא"ל שלך? שלח מייל לכתובת: Yossef.Benhamo@gmail.com

העלון מוקדש לעילוי נשמת:

חביבה חיה בנימין בת גורג'יה ז"ל
נלב"ע י"א ניסן תשס"ז

יצחק בנימין בר שורין ז"ל
נלב"ע י"ג אדר ב' תשל"ג
ת.נ.צ.ב.ה.

יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל
נלב"ע י"ג אדר ב' תשס"ה

"וּכְלֵי מַעֲשֵׂי בְקֶר וְצֶאֱן כָּל אֲשֶׁר יַעֲבֹר תּוֹזֹת הַשִּׁבְטֵי הָעֵשִׂירִי יִהְיֶה קוֹדֵשׁ לַה'" (ויקרא כו' לב)

כידוע, בעוון מכירת יוסף על ידי האחים נגזרה הגזירה על הריגתם של עשרה הרוגי מלכות, וכפי המקובל כנגד עשרת האחים שנשתתפו במכירה, נהרגו עשרה מגדולי התנאים. אלא שהדבר לכאורה תמוה, שהרי לפי החשבון לא נשתתפו במכירתו של יוסף אלא תשעה מהאחים בלבד, שהרי משנים עשר השבטים נפקדו יוסף עצמו, בנימין שהיה עם אביו, וגם ראובן שביקש להצילו מידם, מדוע אם כן נגזרה הגזירה על עשרה הרוגי מלכות ולא על תשעה? מסביר רבי שמשון מאוסטרפוליא זי"ע שבמכירתו של יוסף אכן נשתתפו רק תשעה מהאחים, אך כידוע האחים צירפו למנין עשרה את הקב"ה בכבודו ובעצמו ואף הוא, כביכול, היה שותף לאותה מכירה, לפיכך נגזרה הגזירה שיהרגו עשרה תנאים קדושי עליון, תשעה מהם כנגד תשעה מהאחים שבטי י-ה, והעשירי כנגד הקב"ה. ואותו עשירי שנגזרה עליו מיתה כנגד הקב"ה בעצמו, היה התנא הקדוש רבי עקיבא, וכפי שנרמז בדרך מופלאה בפסוק שבפרשתינו: "וְכִלְ מַעֲשֵׂר בְקֶר וְצֶאֱן" - וְכִי לִמָּה מֵיַת עֲקִיבָא שְׁהִיה רִיעָה בְקֶר וְצֶאֱן, "כל אשר יעבור תחת השבט" - כל אחד מתשעת הרוגי המלכות נקנסה עליו מיתה תחת אחד מן השבטים שהשתתף בה, אולם "העשירי" - רבי עקיבא שהיה ההרוג העשירי "קודש לה" קידש את עצמו למות תחת הקב"ה בכבודו ובעצמו.

"וְנָתַתִּי מִשְׁכְּנֵי בְתוּכְכֶם וְלֹא תִגְעַל נַפְשֵׁי אֲתֹכֶם" (ויקרא כו' יא)

יש לפרש בדרך רמז, כי הנה כאשר אדם נמצא זמן רב אצל חבירו, הרי הוא נעשה קל בעיניו, ולפעמים הוא גם נמאס בעיניו, ומחכה הוא להפטר ממנו. וכמו שאמר שלמה המלך: "הוֹקֵר רִגְלֵיךָ מִבֵּית רֵעִיךָ פֶּן יִשְׁבַּעְךָ וְשָׁנְאֲךָ" (משלי כה' יז). וזהו שאומר הכתוב: "ונתתי משכני בתוככם" אף על פי שאתן משכני בתוככם, עם כל זה "ולא תגעל נפשי אתכם", אל לכם לחשוש שמחמת ההרגל והשיגרה אמאס בכס חלילה, אלא אמשך לאהוב אתכם. (תורת הפרשה)

פרקי אבות – פרק ה' (מאוצרינו הישן)

"שִׁבְעָה דְּבָרִים בְּגוֹלָם וְשִׁבְעָה בְּזוּכָם" (י')

אחד מן המשכילים שאל פעם אחת את המלבי"ם: מפני מה מפרטת המשנה שבעה יתרונות של החכם ואומרת: "וחילופיהן בגולם" והרי יכולה היתה, להיפך. לפרט את שבעת חסרונותיו של הגולם ולומר "וחילופיהן בחכם"? משום, השיב לו המלבי"ם, שאילו היתה המשנה עושה כן, גם אז היה הגולם שואל מפני מה לא נאמר להיפך.

"וְעַל בִּזְיָה שֶׁלֹּא שִׁבְעָה אֹמֵר לֹא שִׁבְעָתִי" (י')

לעיתים קרובות אנו מוצאים ברש"י את המלים: "איני יודע מה מלמדנו". אבל באמת מלמד אותנו רש"י בזה הרבה מאוד - את מידת העניוּת הוא מלמדנו.

"זוֹרֵב בֹּא לְעוֹלָם עַל עֵינָיו הַדִּין וְעַל עֵיוֹת הַדִּין" (יא)

ובזה מסתבר מאמר הגמרא: "לעולם יראה דיין עצמו כאילו חרב מונחת לו בין ירכותיו" (סנהדרין ז'). מפני מה "כאילו חרב מונחת לו"? אלא הכונה היא, שיהא הדיין זוכר תמיד ורואה לפניו את המאמר: "חרב באה לעולם על עינוי הדין ועל עיוות הדין".

"הָאוֹמֵר שְׁלִי שְׁלִי וְשִׁלְךָ שְׁלְךָ זֶה מִיֵּדָה בִּינּוֹנִית. וַיֵּשׁ אֹמְרִים, זֶה מִיֵּדָת סְדוּם" (יג')

"האומר", אם אדם יחיד הוא האומר "שלי שלי ושלך שלך, אינו רוצה לקחת דבר מאחרים ואינו רוצה לתת דבר לאחר, הרי "זו מידה בינונית", ואפשר לסבול אותה. אבל, "ויש אומרים", אם הרבים, החברה כולה תתחיל ללמד ולהנהיג את העקרון הזה, הרי "זו מידת סדום", הרי עשוי סדר עולם כזה להביא לידי משטר של סדום, שבו יהיו העניים גוועים ברעב.

"אַרְבַּע מִיֵּדוֹת בְּנוֹתָי צְרָקָה" (טז')

רבי משה לייב מסאסוב היה אומר: "ונא אל תצריכנו ה' א-לוקינו לא לידי מתנת בשר ודם... כי אם לידך המלאה והפתוחה", רק אצלך, ריבון העולמים, היד "מלאה ופתוחה" גם יחד. כי ידו של בשר ודם, אם היא "מלאה", הרי לצערנו איננה "פתוחה", ואם היא "פתוחה", הרי איננה מלאה.

"אִיזוּ הֵיא מוֹזְלוּקָת שְׁהֵיא לְשֵׁם שְׁמַיִם, זֶה מוֹזְלוּקָת הַלָּל וְשְׁמַאי" (כ')

רבי חיים מוולוז'ין היה אומר: "איזו היא מחלוקת שהיא לשם שמים, זו מחלוקת הלל ושמאי". רק אנשים גדולים כהלל ושמאי מותר היה להם לנהל מחלוקת לשם שמים. ואילו בני אדם קטנים כמותנו, מן הראוי שאפילו ממיני מחלוקת כאלה יהיו בורחים כמפני הדליקה.

הארות והערות ניתן להפנות לטלפון: 052-3268315 או בדוא"ל: Yossef.Benhamo@gmail.com

חברת הבקשות "מאיר השחר" בני ברק ומדרשת "ויזרע יצחק"

לימוד פיוטים ובקשות נוסח מרוקו בהזדרכת ע"ה יוסף בן חמו הי"ו

יום שישי - 14:00 בית כנסת "תורת ישראל" קרית הרצוג ב"ב